

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT-EKSAMEN
MEI 2023

REKENINGKUNDE: VRAESTEL I
NASIENRIGLYNE

Tyd: 2 uur

200 punte

Hierdie nasienriglyne is opgestel vir gebruik deur eksaminators en hulpeksaminators van wie verwag word om almal 'n standaardiseringsvergadering by te woon om te verseker dat die riglyne konsekwent vertolk en toegepas word by die nasien van kandidate se skrifte.

Die IEB sal geen bespreking of korrespondensie oor enige nasienriglyne voer nie. Ons erken dat daar verskillende standpunte oor sommige aangeleenthede van beklemtoning of detail in die riglyne kan wees. Ons erken ook dat daar sonder die voordeel van die bywoning van 'n standaardiseringsvergadering verskillende vertolkings van die toepassing van die nasienriglyne kan wees.

VRAAG 1 BATEBESTUUR EN BTW (32 minute)**Verwys na die inligting aangaande Patel's Pies.****VRAAG 1A VOORRAADSTELSELS (13 minute)**

- 1.1 Bereken die randwaarde van die eindvoorraad vir die jaar geëindig 30 September 2022.

Getal eenhede voorhande $24\ 000 + 111\ 000 - 2\ 000 - 1\ 000 - 122\ 000 = 10\ 000$
Randwaarde $10\ 000 \times 7 = 70\ 000$

- 1.2 Bepaal die werklike winsgrens op kosprys wat behaal is.

$122\ 000 \times 20 = 2\ 440\ 000 - 890\ 960 = \frac{1\ 549\ 040}{890\ 960} \times 100$ $= 173,86\%$ indien Bruto wins/koste van verkope KVV-toets ($216\ 000 + 768\ 000 - 15\ 760 - 7\ 280 - 70\ 000 = 890\ 960$)
--

- 1.3 Die eienaar het vasgestel dat 1 000 pasteie gedurende die jaar weggegooi is omdat dit oud geword het. Die enigste manier waarop sy die randwaarde van die verlies kan bepaal, is deur die geweegdegemiddelde-metode te gebruik. Gebruik die geweegdegemiddelde-metode en bereken die randwaarde van die verlies.

Berekening van geweegde gemiddelde $\frac{216\ 000 + 768\ 000 - 15\ 760^*}{24\ 000 + 111\ 000 + 2\ 000 + 133\ 000} = \frac{968\ 240}{270\ 000}$ $= R7,28$ $^*(8,00 - 0,012 = 7,88 \times 2\ 000)$ Randwaarde van die verlies $R7,28$ uit bogenoemde (rand/eenhede) $\times 1\ 000 = R7\ 280$
--

- 1.4 1.4.1 Die eienaar, Shreya, het besluit om die eindvoorraadvlakke te verminder. Bepaal die persentasie waarmee sy die getal eenhede voorhande verminder het.

$24\ 000 - 10\ 000$ uit 1.1 $= \frac{14\ 000}{24\ 000} \times 100$ $= 58,33\%$ indien beweging (verskil/oorspronklike)

- 1.4.2 Gee twee moontlike redes waarom sy gekies het om die voorraadvlakke te verminder.

- 1 Risiko van bederfbare produk wat oud word sal verliese verhoog – veroorsaak deur beurtkrag en vrieskaste wat af is.
- 2 Verkope het gedaal en hulle sal nie die voorraad beweeg voor dit verval nie.
- 3 Koste van berging/bergingspasië – maak plek vir nuwe produk
- 4 Maak geld los/werkende kapitaal vir geldige rede

VRAAG 1B**BTW****(7 minute)****BTW word teen 15% bereken**

- 1.5 Ontleed die transaksies wat onttrek is en hul effek op die **bedrag verskuldig aan SAID** vir BTW volgens die tabel hieronder.

	Berekening	BTW-bedrag	Bedrag verskuldig aan SAID (BTW) <small>Bedrag sonder 'n teken is 'n TOENAME</small>
1	$1\ 100 \times 3$	3 300	Toename (+)
2	$184\ 000 - 7\frac{1}{2}\% = 170\ 200 \times 15/115$ $\times 92.5\%$	22 200	Afname (-)
3	$16\ 000 - 1\ 600 = 14\ 400 \times 15/100$ $\times 90\% / -10\%$	2 160	Toename (+)
4	$4\ 025 \times 0,4 = 1\ 610 \times 15/115$ -0.6	210	Afname (-)

VRAAG 1C VASTE BATES**(12 minute)**

- 1.6 Voltooi die aantekening oor vaste/tasbare bates wat vir die jaar geëindig 30 September 2022 onttrek is.

	Toerusting
Drawaarde aan die begin van die jaar	1 089 000
Kosprys	1 740 000
Opgehoopte waardevermindering	(651 000)
<i>Beweging</i>	Moenie bereken nie
Byvoegings	500 000 <i>nie</i> 460 000
Verkope (460 000 – (138 000 + 19 320 <i>verkoop</i>))	(302 680) <i>hakies</i>
Waardevermindering (19 320 + 138 060 + 60 000)	(217 380) <i>hakies</i>
Drawaarde aan die einde van die jaar	Moenie bereken nie
Kosprys	1 780 000
Opgehoopte waardevermindering (651 000 + 217 380 <i>waardevermindering</i> – 157 320 <i>verkoop</i>)	(711 060) <i>hakies</i>

Berekeninge:

Waardevermindering op toerusting wat vernietig is $460\ 000 - 138\ 000 = 322\ 000 \times 18\% \times 4/12$ op hulle boekwaarde = 19 320
Waardevermindering op oorblywende toerusting $1\ 089\ 000 - 322\ 000$ vernietig = $767\ 000 \times 18\% = 138\ 060$ op volle jaar Of $(1740\ 000 - 460\ 000 = 128\ 000) - (651\ 000 - 138\ 000 = 513\ 000) = 767\ 000 \times 18\%$ = 138 060 op volle jaar
Berekening van kosprys van nuwe toerusting $(1\ 740\ 000 - 460\ 000 - 1\ 780\ 000)$
Waardevermindering op nuwe toerusting $500\ 000$ uit die nota "byvoegings" $\times 18\% \times 8/12 = 60\ 000$

VRAAG 2 MAATSKAPPY FINANSIËLE STATE**(40 minute)****Verwys na die inligting aangaande Lamola Beperk.****BEREKENINGSBLAD**

Indien jy hierdie spasie vir berekeninge wil gebruik, moet jy asseblief die besonderhede van die bedrag wat jy uitwerk duidelik benoem. Alle finale bedrae moet korrek na die finale vraag oorgedra word.

Gemiddelde aandeleprys	Huurinkomste
$\frac{23\,800\,000 + 770\,000}{35\,000\,000 + 700\,000} = \frac{31\,500\,000}{4\,200\,000}$ <p>Nota 2.2.2</p> $= 7,50 - 10,50 = 2,50$	$127\,400 = 7x + 3(x + 800)$ <p>Huur na deposito aansuiwering</p> $125\,000 = 10x$ $12\,500 = x$ $13\,300 = x + 800$ <p>of</p> $127\,400 - 2\,400 = 125\,000 / 10$ $= 12\,500 + 800 = 13\,300$
Handelsvoorraadtekort	
$8\,532\,000 - 7\,000 + 8\,400 - 21\,000$ $- 8\,489\,800 = 22\,600$	
Rente op lening	
$577\,500 + 3\,975\,000$ $- 2\,750\,000 - 1\,500\,000$ $= 302\,500$	

2.1 Voltooi die staat van omvattende inkomste (inkomstestaat) van Lamola Beperk vir die jaar eindigende 28 Februarie 2022.

Verkope (16 258 500 – 82 580 – 15 960 + 25 200) 21 000 + 4 200	16 185 160
Koste van verkope (8 140 250 – 8 400 + 21 000)	(8 152 850) <i>hakies</i>
Bruto wins	8 032 310 <i>indien –</i>
Bedryfsinkomste	Moenie bereken nie
Huurinkomste (137 400 – 10 000 – 13 300)	114 100
Korting ontvang	48 500
Diverse inkomste	383 510
Voorsiening vir oninbare skuld-aansuiwering	7 200
Bedryfsuitgawes	Moenie bereken nie
Versekering (88 500 – 8 600) [12 900 × 4/6]	79 900 <i>indien –</i>
Direkteursgelde (360 000 + 20 000 + 20 000) <i>Nie 20 000 – 7000</i>	400 000
Skryfbehoeftes (36 400 – 14 500)	21 900 <i>indien –</i>
Salarisse en lone	Moenie bereken nie
Mediesefondsbydraes	Moenie bereken nie
Oninbare skuld	58 500
Korting toegestaan	32 000
Waardevermindering	168 000
Ouditeursgelde	29 500
Diverse uitgawes	312 000
Handelsvoorraadtekort	22 600
Bedryfswins	Moenie bereken nie
Rente-inkomste	49 300
Rente-uitgawe	<i>Hakies</i> (302 500)
Netto wins voor belasting	4 394 000
Belasting vir die jaar (4 394 000 – 3 075 800)	<i>hakies</i> (1 318 200)
Netto wins ná belasting	3 075 800

2.2 Voltooi die volgende aantekeninge by die finansiële state soos op 28 Februarie 2022:

2.2.1 Handels- en ander ontvangbare rekeninge

Netto handelsdebiteure	Moenie bereken nie
Debiteurekontrole (5 126 400 – 15 960 uit verkope + 3 000)	5 113 440
Min: Voorsiening vir oninbare skuld (96 000 – 7 200)	(88 800) hakies
Vooruitbetaalde uitgawes	8 600 van versekering
SAID (Inkomstebelasting) (– 1 462 000 + 1 318 200) van inkomstestaat Aanvaar R 318 op Betaalbaar nota vir	143 800
Deposito: Huur	10 000
	Moenie bereken nie

2.2.2 Gewone aandelekapitaal

Gemagtigde aandelekapitaal		
5 000 000 gewone aandele		
Uitgereikte aandelekapitaal		
3 500 000	gewone aandele op 1 Maart 2021 (560 000 / 0,16)	23 800 000
700 000	aandele uitgereik teen R11,00	7 700 000
(100 000)	aandele teruggekoop teen R7,50	(750 000) hakies
4 100 000 Optel	gewone aandele op 28 Februarie 2022	Moenie bereken nie

2.2.3 Opgehoopte wins/Behoue inkomste

Saldo op 1 Maart 2021	6 580 000
Netto wins ná belasting	3 075 800
*Terugkoop van 100 000 aandele teen R3,00 R10,50 – gemiddeld	(300 000) hakies
Dividende op gewone aandele	(1 421 000) hakies
Betaal	560 000
Aanbeveel (0,21 × 4 100 000 uit 2.2.2)	861 000
Saldo op 28 Februarie 2022	Moenie bereken nie

2.2.4 Handels- en ander bedrae betaalbaar

Handelskrediteure (9 659 000 + 3 000)	9 662 000
Aandehouers vir dividende	861 000 uit 2.2.3
Opgelope uitgawes (20 000 – 7 000 = 13 000 + 20 000)	33 000
Deposito ontvang	10 000
Inkomste vooruit ontvang	13 300 Huur
Korttermynlening	425 000
	Moenie bereken nie

VRAAG 3 KONTANTVLOEISTATE**(27 minute)****Verwys na die inligting aangaande Makatu Masjiene Bpk.****BEREKENINGSBLAD**

Indien jy hierdie spasie vir berekeninge wil gebruik, moet jy asseblief die besonderhede van die bedrag wat jy uitwerk duidelik benoem. Alle finale bedrae moet korrek na die finale vraag oorgedra word.

Dividende betaal	Vaste bates gekoop
192 000 + 416 000 – 168 000 = 440 000	495 000 – 12 000 = 483 000 + 256 500 + 4 613 500 – 2 680 000 = 2 673 000
Rente betaal	
95 400 rente-uitgawe + 7 200 – 9 000 = 93 600	
Belasting betaal	
589 500 – 36 800 – 41 200 = 511 500	

Verwys na die inligting aangaande Makatu Masjiene Bpk.

- 3.1 3.1.1 Voltooi aantekening 1: versoening tussen wins voor belasting en kontant uit bedrywighede genereer.

Netto wins voor belasting (589 500 × 100/30)	1 965 000
Aansuiwerings vir:	339 900
Waardevermindering	256 500
Rente-uitgawe	95 400
Wins op verkoop van bate	(12 000)
Bedryfswins voor veranderinge in bedryfskapitaal	2 304 900
Veranderinge in bedryfskapitaal	(459 600) korrek opgetel
*Toename/*Afname in voorraad <i>hakies = woorde</i>	(296 000)
*Toename/*Afname in ontvangbare rekeninge <i>hakies = woorde</i>	178 400
*Toename/*Afname in bedrae betaalbaar <i>hakies = woorde</i>	(342 000)
Kontant uit bedrywighede genereer	1 845 300

*Skrap wat nie van toepassing is nie of omkring die korrekte definisie van die beweging.

3.1.2 Bereken die volgende aantekening 1-bedrae in die spasio wat hieronder voorsien word:

Rente op lening (4)
$1\,350\,000 \times 8\% \times 5/12 = 45\,000$ $1\,080\,000 \times 8\% \times 7/12 = \underline{50\,400}$ $95\,400$
OF $1\,080\,000 \times 8\% = 86\,400$ $270\,000 \times 8\% \times 5/12 = \underline{9\,000}$ $95\,400$
Veranderinge in handels- en ander ontvangbare rekeninge (2)
$(850\,000 + 66\,000) - (665\,000 + 72\,600)$ $916\,000 - 737\,600$ $= \underline{178\,500}$
Veranderinge in voorraad (6)
$\frac{16\,400\,000}{\frac{1}{2}(1\,164\,000 + x)} = 12,5$
$1\,312\,000 \times 2 = 2\,624\,000 - 1\,164\,000 = 1\,460\,000$
$1\,164\,000 - 1\,460\,000 = 296\,000$

3.2 Voltooi die kontantvloeistaat vir die jaar geëindig 28 Februarie 2022.

Kontantvloei uit bedryfsaktiwiteite	Aant.	Moenie bereken nie
Kontant uit bedrywighede gegenerereer	1	1 845 300 nota 1
Dividende betaal		(440 000) hakies
Rente betaal		(93 600) hakies
Belasting betaal		(511 500) hakies
Kontantvloei uit beleggingsaktiwiteite		Moenie bereken nie
Vaste bates gekoop		(2 673 000) hakies
Opbrengs uit die verkoop van vaste bates		495 000
Kontantvloei uit finansieringsaktiwiteite		Moenie bereken nie
Opbrengs uit die verkoop van aandele		812 000
Terugbetaling van lening (1 350 000 – 1 080 000)		(270 000)
Kontantbeweging vir die jaar		(835 800)
Kontantsaldo's op 1 Maart 2021		324 000
Kontantsaldo's op 28 Februarie 2022		(511 800)

VRAAG 4 VERVAARDIGING**(21 minute)****Verwys na die inligting aangaande Roxy's Racing.**

4.1 Voltooi die volgende aantekeninge by die produksiekostestaat vir die jaar geëindig 28 Februarie 2022:

4.1.1 Grondstowwe

Beginsaldo	670 000
Aankope (1 580 000 + 26 000 – 6 500) [26 000 × 50/200]	1 599 500
Vraggeld op aankope (500 + 31 000)	31 500
Eindsaldo	(730 000)
Grondstowwe in die produksieproses gebruik	1 571 000

4.1.2 Fabrieksbokoste

Indirekte materiaal (21 000 – 16 000 + 47 000)	52 000
Indirekte arbeid ((60 000 + 2 500) × 12) + 60 000)	810 000
Huuruitgawe (234 000 – 18 000 × 1 000/1 500)	144 000
Water en elektrisiteit (60 000 × 85%)	51 000
Versekering (45 100 + 4 100) × 3/6	24 600
Waardevermindering (945 000 – 735 000)	210 000
Wi-Fi (23 800 × 10/70)	3 400
	1 295 000

4.2 Bereken die totale produksiekoste vir die jaar geëindig 28 Februarie 2022.

$1\,571\,000$ uit 4.1.1 + $1\,295\,000$ uit 4.1.2 + $1\,212\,000$ ((5 × (179 376 × 100/74)) = 4 078 000 + 524 000 – 718 000 = 3 884 000 nie uitheems
--

4.3 Bereken die randwaarde van die klaarprodukte op 28 Februarie 2022.

$1\,908\,000$ + $3\,884\,000$ uit 4.2 – $3\,760\,000$ (9 400 000 × 100/150) = 2 032 000

BEREKENINGSBLAD

Indien jy hierdie spasie vir berekeninge wil gebruik, moet jy asseblief die besonderhede van die bedrag wat jy uitwerk duidelik benoem. Alle finale bedrae moet korrek na die finale vraag oorgedra word.

Indirekte arbeid	Versekering
$60\,000 + (5\,000/2) = 62\,500 \times 12$ $= 750\,000 + 60\,000$ $= 810\,000$ Of $60\,000 \times 13 = 780\,000 + 30\,000 = 810\,000$	$451\,000 \times 1/11$ $+ 4\,100$ $= 49\,200 \times 3/6$ $= 24\,600$
Direkte arbeid	
$5 \times (179\,376 \times 100/74 = 242\,400)$ $= 1\,212\,000$	
Huuruitgawe	
$234\,000 \times 1/13$ $- 18\,000$ $= 216\,000 \times 1\,000/1\,500$ $= 144\,000$	

Totaal: 200 punte